

Το κήρυγμα της Κυριακής του Καλού Σαμαρείτη (15/11/2020)

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Ένας νομικός πλησίασε τον Χριστό και τον ρώτησε με ποιο τρόπο μπορεί να γίνει μέτοχος της σωτηρίας, της Βασιλείας των Ουρανών. Και ο Κύριος τού υπενθυμίζει τις δύο μεγάλες εντολές του νόμου του Μωυσή, δηλαδή την αγάπη προς τον Θεό και την αγάπη προς τον πλησίον. Ο νομικός τότε ζήτησε από τον Κύριο να του προσδιορίσει την έννοια του πλησίον, παρά το γεγονός ότι η έννοια της λέξεως αυτής ήδη προσδιορίζεται στο βιβλίο του Δευτερονομίου, όπου ο Μωυσής υπενθυμίζει στους Ισραηλίτες ότι «ο Κύριος ο Θεός σας είναι ο υπέρτατος Θεός και ο υπέρτατος Κύριος· είναι Θεός μεγάλος, δυνατός και φοβερός· δεν μεροληπτεί ούτε δωροδοκείται· διασφαλίζει την απονομή δικαιοσύνης στον ξένο, στο ορφανό και στη χήρα, και δείχνει την αγάπη του στους ξένους, εξασφαλίζοντάς τους τροφή και ρουχισμό. Να αγαπάτε, λοιπόν, τους ξένους, γιατί κι εσείς ήσασταν ξένοι στην Αίγυπτο» (10:17-19). Παραπέμποντας, λοιπόν, ο Ιησούς τον συνομιλητή του στον Νόμο, του αποδεικνύει ότι η ερώτησή του ήταν υποκριτική.

Έτσι, τελειώνοντας την παραβολή του καλού Σαμαρείτη, του αντιστρέφει την ερώτηση: «Ποιος λοιπόν απ' αυτούς τους τρεις κατά τη γνώμη σου αποδείχτηκε "πλησίον" εκείνου που έπεσε στους ληστές;». Ο «πλησίον» δεν ορίζεται με βάση τον τόπο καταγωγής ή τη θρησκευτική πίστη, αλλά με βάση την ανάγκη που έχει.

Η ερώτηση του Ιησού προς τον περήφανο για τη γνώση του Νόμου ραβίνο συνομιλητή του «Έν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις;» απευθύνεται σήμερα και σε κάθε περήφανο για τη γνώση των Πατέρων της Εκκλησίας ορθόδοξο πιστό: «Έν τοῖς πατράσι τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις;» Και σε αυτήν την ερώτηση η απάντηση είναι ίδια. Οραματιζόμενοι οι Πατέρες την Εκκλησία ως μια χωρίς ίχνος ανταγωνισμού κοινότητα, όπου ουδείς θα είναι ξένος, δυνατός ή αδύνατος, απευθύνονται στους χριστιανούς των ημερών τους με ιδιαίτερα επίκαιρο τρόπο. Γράφει χαρακτηριστικά ο Μέγας Βασίλειος (PG32, 1160D-1161A): «Αν χτυπήσει την πόρτα σου κάποιος που πασχίζει να αντιμετωπίσει την ανάγκη του, μη ζυγίσεις τα πράγματα με ανώμαλο τρόπο. Μην πεις δηλαδή "Αυτός είναι φίλος, είναι ομόφυλος, με έχει ευεργετήσει παλιότερα, ενώ ο άλλος είναι ξένος, αλλόφυλος, άγνωστος". Αν κρίνεις άνισα, ούτε συ θα ελεηθείς. Μία είναι η ανθρώπινη φύση· και ο ένας και ο άλλος είναι άνθρωπος· κοινή είναι στους δύο η ανάγκη, κοινή η φτώχεια. Πρόσφερε και στον αδελφό και στον ξένο· στον μεν αδελφό σου να μη γυρίσεις την πλάτη, τον δε ξένο κάνε τον αδελφό σου. Ο Θεός θέλει να στηρίζεις τους αναγκασμένους κι όχι να κάνεις διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους· δεν θέλει να δίνεις στον ομόφυλο και να αποδιώχνεις τον ξένο· όλοι είναι ομόφυλοι, όλοι είναι αδέρφια, όλοι είναι παιδιά ενός πατέρα. Υπάρχει κάποιος που τον ξερίζωσε κάποια συμφορά και δεν του έχει απομείνει τίποτα, παρά μόνο η ψυχή και το σώμα του· εμείς όμως, όσοι έχουμε γλυτώσει άγευστοι συμφορών, ας μοιραστούμε με εκείνους την ευημερία μας. Ας αγκαλιάσουμε τους αδελφούς μας που μόλις και μετά βίας έχουν διασωθεί».

Στην ίδια γραμμή κινείται και ο αδελφός του Μ. Βασιλείου, ο Γρηγόριος Νύσσης: «Έρθαν έτσι τα πράγματα, ώστε γύρω μας να αφθονούν οι γυμνοί και οι άστεγοι. Είναι πάμπολλοι οι πρόσφυγες που χτυπούν τις πόρτες μας. Πάμπολλοι είναι και οι ξένοι και οι μετανάστες. Όπου κι αν κοιτάξεις θα δεις χέρια απλωμένα σε ζητιανιά. Για σπίτι έχουν το ύπαιθρο. Κατάλυμα βρίσκουν στις στοές, τις παρόδους και τα ερημικότερα σημεία της αγοράς. Φωλιάζουν σε τρύπες όπως οι νυχτοκόρακες και οι κουκουβάγιες. Το ρούχο τους είναι διάτρητα κουρέλια. Για χωράφι έχουν τη διάθεση όσων δίνουν ελεημοσύνη. Για τροφή, ό,τι τύχει. Πίνουν νερό από τις κρήνες όπως τα ζώα, και για ποτήρια έχουν τις χούφτες τους. Για αποθήκη έχουν την κοιλιά τους, όσο μπορεί αυτή να συγκρατήσει ό,τι μπαίνει μέσα. Τραπέζι τους είναι τα γόνατά τους διπλωμένα. Κρεβάτι, το έδαφος. Μπάνιο, κάποιος ποταμός ή

λίμνη, όπως τα έχει προσφέρει ακατέργαστα και κοινά σε όλους ο Θεός. Η ζωή τους είναι πλέον γεμάτη μετακινήσεις και αγριάδα, όμως δεν ήταν έτσι εξ αρχής. Ας όψονται η συμφορά και η ανάγκη» (Τα μεταφρασμένα πατερικά αποσπάσματα προέρχονται από το βιβλίο του Θανάση Ν. Παπαθανασίου «Ο Θεός μου ο Αλλοδαπός», εκδ. Ακρίτας). Άλλο λοιπόν είναι το κριτήριο του Κυρίου μας.

Από την άλλη πλευρά αυτή η πράξη φιλανθρωπίας του καλού Σαμαρείτη προς τον τραυματισμένο Ιουδαίο τι είναι; Γιατί και αυτό το έχουμε μέσα μας μπερδεμένο. Ασφαλώς η φιλανθρωπία είναι αρίστη πράξη. Όμως όχι μόνο η φιλανθρωπία, η οποία είναι προσφορά εκ του περισσεύματός μας, δηλαδή η υλική προσφορά, που ασφαλώς είναι χρήσιμη και απαραίτητη. Μέσα στο μυαλό μας έχει τόσο ισχυρή βάση η έννοια της φιλανθρωπίας ως κοινωνικής πράξης, ως μιας κοινωνικής προσφοράς, ώστε αγνοούμε το βαθύτερο νόημα του γεγονότος. Δεν καταλαβαίνουμε ότι ο άνθρωπος τραυματίζεται από την αμαρτία. Και ίαση είναι να θεραπεύσουμε την ύπαρξη του ανθρώπου. Να αποκαταστήσουμε την ακεραιότητα του προσώπου. Να δώσουμε δηλαδή πνευματική τροφή στον άνθρωπο. Εμείς μένουμε μόνο στα εξωτερικά. Και ασφαλώς είναι πολύ καλό να προσφέρουμε στον άνθρωπο. Αλλά, εάν δεν λύσουμε το υπαρξιακό ερώτημα και δεν ξεκαθαρίσουμε μέσα μας το κίνητρο της φιλανθρωπίας μας, τότε βρισκόμαστε μπροστά σε μία πολύ προβληματική κατάσταση. Και επειδή έχουμε κενά, και δεν έχουμε μέσα στην Εκκλησία ζωντανή σχέση με το Θεό, αυτήν την ενοχή μας την κάνουμε φιλανθρωπία. Συχνά μάλιστα με διακρίσεις. Ο κόσμος κάνει πολλές φορές καλύτερα από εμάς την φιλανθρωπία.

Χρειάζεται λοιπόν να δούμε αυτή την διάσταση: την φιλανθρωπία που ξεκινά με την αποκάλυψη του θείου φωτός. Χωρίς αυτήν την προϋπόθεση, έχουμε δύο εκτροπές ξεκάθαρες. Στην Εκκλησία μιλάμε θεωρητικά για την αγάπη, χωρίς να την εφαρμόζουμε στην πράξη. Μιλάμε για πίστη και δεν έχουμε έργα. Όπως επίσης μπορεί να έχουμε έργα χωρίς πίστη. Και στον κόσμο υπάρχει η έννοια της κοινωνικής διαμαρτυρίας, αλλά οι άνθρωποι ως επί το πλείστον –διότι όπως συμβαίνει στην Εκκλησία, συμβαίνει και στους ιδεολόγους του κόσμου- μιλούν για κοινωνική προσφορά, διαδηλώνουν γι' αυτό, όμως στο σπίτι τους και στην προσωπική τους ζωή είναι χάλια, δεν μπορούν να θυσιάσουν κάτι από τον εαυτό τους για τον άλλον. Όταν λοιπόν δεν καταλάβουμε ότι η αγάπη είναι προσωπικό γεγονός και όχι μια αφηρημένη ιδεολογία κοινωνικού περιεχομένου της κακιάς ώρας, που διαχωρίζει τους ανθρώπους, αυτό είναι πρόβλημα. Η αληθινή φιλανθρωπία ξεκινά με την επίγνωση τού να θεραπεύσω πρώτα τον εαυτό μου: «**Ιατρέ θεράπευσον πρώτον σεαυτόν**». Να αναρωτηθώ: βγαίνω από τον λογισμό μου, από τον εαυτό μου, από το θέλημά μου; Δέχομαι αδιαμαρτύρητα την αδικία, ή με φρόνημα αγάπης; Αν αυτό δεν το κάνω στην οικογένειά μου, στον κόσμο μου

τον προσωπικό, τότε η διαδήλωση που κάνω για να σώσω δήθεν τον κόσμο είναι ύποπτη. Κρύβει μια ψυχοπαθολογία που πρέπει να την αναλύσω. Που σημαίνει ότι δεν είναι μέσα σε μία υγιή κατάσταση η ύπαρξή μου καθώς και η βάση της φιλανθρωπικής μου κίνησης. Δεν καταλαβαίνουμε, κι αυτή είναι όλη η έκπτωση του κόσμου μας, ότι όλη η ιστορία παίζεται μέσα στην καρδιά μας.

Κατά πόσον τα βρήκαμε με τον εαυτό μας. Διότι εάν δεν γίνει αυτή η αποκατάσταση της εσωτερικής ισορροπίας και ακεραιότητάς μας, τότε σε κάθε εποχή θα υπάρχουν εκτροπές υπό οποιαδήποτε μορφή. Ανάλογα με την εποχή, την πολιτική, την φάση που περνά ο κόσμος, εκφράζεται και ένα ιδεολόγημα. Όμως ο Χριστός πηγαίνει παραπέρα. Να προσφέρουμε. Να βγούμε από τον εαυτό μας, να κάνουμε τα πάντα. Όμως αυτό να σχετίζεται με την αποκάλυψη της αλήθειας. Με την αποκάλυψη του φωτός. Που για να γίνει αυτό σημαίνει ότι πρώτα παλέψαμε με τον εαυτό μας, ταλαιπωρηθήκαμε, παλέψαμε να γνωρίσουμε την καρδιά μας για να γίνουμε δεκτικοί της χάριτος του Θεού. Και τότε μαλακώνουμε, γινόμαστε ανεκτικοί άνθρωποι, οικουμενικοί άνθρωποι και γνωρίζουμε την έννοια και την αξία του ανθρώπου, τι είναι το ανθρώπινο πρόσωπο. Πώς μπορούμε να μιλάμε για φιλανθρωπία, όταν δεν γνωρίζουμε τι είναι άνθρωπος; Ποια είναι η ανθρώπινη φύση, η ανθρώπινη υπόσταση; Χωρίς να το ξέρουμε αυτό, χωρίς να το ξεκαθαρίσουμε μέσα μας, χωρίς να βρούμε την προσωπική μας αξία, τι νόημα έχει η φιλανθρωπία; Εκφράζει απλώς έναν συναισθηματισμό, στην καλύτερη περίπτωση, που όμως δεν έχει διάρκεια και δεν έχει θεραπευτική ικανότητα προς τον τραυματισμένο συνάνθρωπο. Γι' αυτό ο Κύριος το λέει πολύ όμορφα: έρχεται και ευρίσκει τον τραυματισμένο. Εμείς αντίθετα λέμε «αυτόν που τον τραυμάτισαν οι ληστές». Όμως οι ληστές είναι η αμαρτία. Τραυματισμένος είναι αυτός που έχει διαλυθεί, που είναι ημιθανής. Οι άνθρωποι της θρησκείας δεν μπορούν να δώσουν φως, διότι είναι οχυρωμένοι στη θρησκευτικότητά τους. Γι' αυτό έρχεται ο καλός Σαμαρείτης, ο Χριστός δηλαδή, ο οποίος τον περιθάλλει, τον φορτώνεται και τον μεταφέρει στο πανδοχείο, δηλαδή στην Εκκλησία. Του δίνει τα μυστήρια (έλαιο και οίνο), τον τρέφει, τον αναπτύσσει. Λοιπόν, η μεγαλύτερη φιλανθρωπία είναι να έχουμε φως και να δίνουμε φως.

Η μεγαλύτερη φιλανθρωπία είναι η διακονία της αλήθειας. Να δίνουμε αλήθεια, όχι μόνο ως θεωρία. Το αληθινό φως, η αλήθεια η πραγματική έχει και πρακτική έκφραση. Είναι διακονία. Είναι προσφορά για τον κάθε άνθρωπο αδιακρίτως. Αν διαχωρίζουμε τους ανθρώπους στη μια ή την άλλη κατηγορία και έχουμε προτιμήσεις, μέσα μας τότε δεν είναι ξεκάθαρα τα πράγματα. Εισβάλλουν στη σχέση μας με το Θεό, μέσα σ' αυτήν την αποκαλυπτική σχέση τα ιδεολογήματά μας, οι απόψεις μας που μολύνουν αυτή τη σχέση. **Αυτός λοιπόν είναι ο Καλός Σαμαρείτης,** ο Χριστός. Και μας καλεί να τον ακολουθήσουμε σ'

αυτή την πορεία. Αλλά πρωτίστως όμως χρειάζεται να διακονήσουμε την καρδιά μας, να θεραπεύσουμε την καρδιά μας. Θεραπευμένος άνθρωπος είναι αυτός που καταλαβαίνει τα σκοτάδια του, τα τραύματά του και ζητά την ίαση από το έλεος του Θεού.

Κι αυτός ο άνθρωπος μαλακώνει στην καρδιά, δεν μπορεί να κρίνει τον άλλον. Γίνεται ανίσχυρος άνθρωπος στο να κάνει κακό καθώς είναι συντετριμμένος και μετανοών. Γιατί το θέμα είναι όχι το να μην κάνουμε κακό στον άλλον, αλλά να γίνουμε ανίσχυροι στο να κάνουμε κακό. Και γινόμαστε ανίσχυροι όταν είμαστε αληθινά μετανοούντες. Συγκλονιζόμαστε από τη δική μας πτώση, από τα δικά μας κενά και ζητάμε το έλεος του Θεού. Τότε θα είναι φυσική η έκφραση του ανθρώπου, θα είναι φυσική η εκδήλωσή του να κάνει το καλό, να προσφέρει στους άλλους ανθρώπους. Δεν του το επιβάλλει κανείς. Η φιλανθρωπία γίνεται τρόπος ζωής του. Λένε οι άγιοί μας «όπως είναι αναγκαίο το οξυγόνο για να ζήσει ο άνθρωπος, το ίδιο είναι η προσευχή και τα καλά έργα». Αυτή είναι η πρόταση της Εκκλησίας. Με αυτό τον τρόπο, έξω από τα πλαίσια και τα σχήματα του κόσμου, έρχεται η Εκκλησία και μας προτείνει: Ας μη χωρίζουμε τους ανθρώπους σε ημέτερους και σε εχθρούς και ας ζητήσουμε αυτό που θεραπεύει την καρδιά μας. Να ζήσουμε το φως και να μεταδίδουμε φως. Αυτή είναι η διακονία του κόσμου. Να γίνουμε φως για τον εαυτό μας και για τον κόσμο. Και τότε θα μας καθοδηγεί ο Χριστός τι πρέπει να κάνουμε σε κάθε περίπτωση.

Πηγή: επίσημη ιστοσελίδα Ιεράς Μητροπόλεως Καλαβρύτων και Αιγιαλείας